

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.3.2006 63. vuosikerta Numero 1 Sivü 3

Vuosi 2006 on uudistusten aikaa maataloussektorilla

Jyrki Niemi, MTT

Vuonna 2006 Suomessa otetaan käyttöön EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä sovittu tilatukijärjestelmä. Sen kautta maksetaan jatkossa pääosa EU:n kokonaan rahoittamista niin sanotuista CAP-tuista. Viljelijän saaman CAP-peltokasvituen määrä ei siten enää riipu viljeltävästä kasvista, vaan tuki maksetaan lähes kokonaan tuotannosta riippumatta. Emolehmille, sonneille ja uuhille sekä tärkkelysperunalle CAP-tukea maksetaan edelleen myös tuotantosidonnaisena.

Tuen irrottaminen tuotannosta kannustaa luopumaan maataloustuotannosta ja hakemaan tuloja tilan ulkopuolelta. Tämä on hyvä uutinen niille viljelijöille, jotka harkitsevat uuden yritystoiminnan perustamista tai siirtymistä maatalouden ulkopuolisiin ammatteihin. Toisaalta luopuminen antaa markkinoilla tilaa jatkaville maataloustuottajille.

CAP-uudistus antaa mahdollisuuksia

Erikoistuneessa naudanlihantuotannossa CAP-tukien irrottaminen nautaeläinten lukumäärästä alentaa yrittäjien kannusteita investoida uusiin eläinpaikkoihin. Tämä tulee pidemmällä aikavälillä alentamaan nautakasvattamoiden kapasiteettia ja heikentämään naudanlihan tarjontaa. Toisaalta naudanlihan tuottajahinta nousee Suomessa ainakin jonkin verran uudistuksen seurauksena.

CAP-peltokasvituen täydellisen irrotuksen seurauksena vilja-ala vähentyy Suomessa seuraavan kymmenen vuoden aikana jopa viidenneksellä. Erityisesti heikkotuottoiset pellot menevät kesannolle.

Uudistus ei kuitenkaan uhkaa viljantuotantomme jatkuvuutta, vaan keskimääräisen tai sitä paremman satotason viljelysmailla viljaa tuotetaan edelleen kotimaista tarvetta vastaava määrä. Rehuviljaa on tuotettu meillä pitkään reilusti yli tarpeen.

Pellon vapautuminen viljalta antaa viljelijöille mahdollisuuden tuottaa myös muita kuin perinteisiä maatalouskasveja, kuten tiettyjä erikoiskasveja ja bioenergiaa kysynnän mukaan.

Ympäristötukijärjestelmää uudistetaan

Tuotannosta irrotetun CAP-tuen ehtona on niin sanottujen täydentävien ehtojen noudattaminen. Pelto on pidettävä hyvässä viljelykunnossa ja lisäksi on huolehdittava tietyistä eläinten hyvinvointiin ja ympäristön tilaan liittyvistä minimivaatimuksista. Suomi on lisäksi kansallisesti päättänyt, että jos viljelijä kesannoi enemmän kuin velvoitekesannon verran, tämä hoidettu, viljelemätön pelto tulee olla nurmipeitteinen ollakseen tukikelpoista.

Täydentävät ehdot vaikuttavatkin valmisteilla olevaan maatalouden uuden ympäristötukijärjestelmän sisältöön ja toimenpiteisiin. Uuden ympäristötuen toimenpiteiden on ylitettävä täydentävien ehtojen vaatimukset.

Valtaosa viisivuotisista maatalouden ympäristötukisopimuksista päättyi vuoden 2005 aikana. Jatkoksi solmittiin kaksivuotisia vanhojen ehtojen mukaisia sopimuksia. Uuden ohjelmakauden alkaessa vuonna 2007 viljelijät tekevät uudet sopimukset uuden tukijärjestelmän ehtojen mukaisesti. Näitä ehtoja mietitään parhaillaan kuumeisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä jätti helmikuussa 2006 oman ehdotuksensa uudeksi maatalouden ympäristötukijärjestelmäksi vuosille 2007 - 2013. Ehdotuksen mukaan uuden ympäristötuen yleistavoitteet säilyisivät samansuuntaisina kuin nykyisessäkin ohjelmassa eli tärkeimpänä on vesiensuojelu unohtamatta kuitenkin luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa.

Lisäyksenä vanhan ympäristötuen perustoimenpiteisiin on muun muassa ylläpitokalkituksesta huolehtiminen ja maatilan monimuotoisuuskohteiden kartoittaminen. Lannoitusvaatimukset kiristyvät erityisesti kotieläintiloilla lannan sisältämän fosforin käyttökelpoisuusprosentin noston seurauksena. Lisäksi tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistämiseksi suunnitellaan omaa tukijärjestelmäänsä.

Maaseuturahoista kiistellään

Myös EU:n tulevan rahoituskauden lainsäädännön valmistelu on vuoden 2006 isoja asioita maatalouden kannalta. Maaseudun kehittämisrahoja karsittiin kovin kourin EU:n huippukokouksessa joulukuussa 2005 päätettäessä vuosien 2007 - 2013 rahoituskehyksistä.

Päätöksen seurauksena Suomelle maksettavia maaseudun kehittämisvaroja leikataan noin 100 miljoonaa euroa. Toisin kuin monissa muissa jäsenmaissa, Suomessa merkittävä osa maataloustuista, sekä luonnonhaittakorvaus että ympäristötuki, maksetaan juuri maaseuturahoista. Vuoden 2006 aikana keskustellaankin siitä, voidaanko

kehittämisrahojen leikkaus paikata kansallisella vastikerahalla.

Joulukuussa 2005 sovittu rahoituskehys leikkaa myös Suomen saamaa alue- ja rakennepoliittista tukea noin neljänneksellä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat putoavat pois korkeimman rakennerahastotuen piiristä Itä-Euroopan köyhempien alueiden tultua mukaan unioniin.

Bioenergian käytölle haetaan vauhtia

Maaseudun kannalta kauaskantoisia päätöksiä tehdään myös energiapolitiikan puolella. Öljyn hinnan noustessa on EU:ssa kasvanut tarve korvata öljyä bioenergialla. Myös tuoreet selonteot maatalouspolitiikasta sekä ympäristö- ja ilmastopolitiikasta tukevat tavoitetta liittää bioenergian tuotanto osaksi maataloutta.

Mielenkiintoa bioenergiaan on lisännyt se, että EU tukee kaikkien energiakasvien kasvatusta 45 eurolla hehtaarilta. Bioenergiasta odotetaan uutta tuotantosuuntaa perinteisen maatalouden rinnalle ja sen toivotaan korvaavan muuta, huonommin kannattavaa tuotantoa.

Maailmankaupan vapauttamisneuvottelut loppusuoralla

EU:n maatalouspolitiikassa ei valmistella vuoden 2006 aikana isoja uusia kokonaisuuksia, vaan vuosi kuluu aiemmin sovittujen CAP- ja sokeriuudistuksen toimeenpanoon sekä tulevan rahoituskauden alue- ja maaseutuohjelmien kansalliseen valmisteluun.

Maailman kauppaneuvottelut tosin vaativat unionilta ponnistuksia, kun Maailman kauppajärjestö WTO:n neuvotteluissa edetään vuonna 2006 ratkaisuvaiheisiin. Reilut neljä vuotta kestäneellä Dohan kierroksella on tähän mennessä saatu sovittua vain harvoista keskeisistä kysymyksistä sen enempää maatalous- kuin teollisuustuotteidenkaan osalta, puhumattakaan palveluiden kaupasta.

Merkittävin edistysaskel on toistaiseksi ollut WTO:n ministerikokouksessa Hong Kongissa joulukuussa 2005 tehty päätös maatalouden vientitukien poistamisesta vuoteen 2013 mennessä. Vuonna 2006 päähuomio maatalousneuvotteluissa kohdistuu siihen, kuinka paljon ja millä aikataululla WTO:n jäsenmaat suostuvat alentamaan maataloustuotteiden tulleja.

Lisätietoja: jyrki.niemi@mtt.fi
puh. (09) 5608 6314

(kuvat: Kauko Varis ja Tapio Tuomela/MTT:n arkisto)

Tänä vuonna Suomessa otetaan käyttöön EU:n tilatukijärjestelmä, jonka kautta maksetaan jatkossa pääosa CAP-tuista. Viljelijän saaman CAP-peltokasvituen määrä ei enää riipu viljeltävästä kasvusta, vaan tuki maksetaan lähes kokonaan tuotannosta riippumatta. Emolehmille, sonneille ja uuhille sekä tärkkelysperunalle CAP-tukea maksetaan edelleen myös tuotantosidonnaisena.

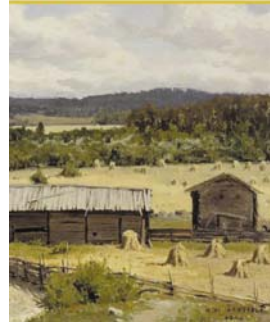

Mitä ovat CAP-tuet?

CAP-tuet ovat EU:n kokonaan rahoittamia tukia, joita maksetaan maataloustuottajille tarkoituksena korvata maataloustuotteiden alentuneista hinnoista aiheutuneita tulonmenetyksiä. Hintoja alennettiin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (Common Agricultural Policy, CAP) uudistuksen yhteydessä vuonna 1992 sekä Agenda-2000-uudistuksen yhteydessä.

CAP-tukia on maksettu joko viljeltyyn pinta-alaan tai tuottajan pitämään eläinmäärään perustuen. CAP-eläintuet ovat koostuneet sonni-, emolehmä-, uuhi-, laajaperäistämistä ja teuraspalkkioista. Peltokasvien hehtaariperusteiseen CAP-tukeen oikeuttavia kasveja ovat olleet viljat, valkuaiskasvit, öljykasvit, öljypellava, säilörehu, kuitupellava ja hamppu. Kesäkuussa 2003 hyväksytyn EU:n maatalouspolitiikan uudistuksen toteutuessa vuosina 2005 - 2007 jäsenmailla on mahdollisuus irrottaa kaikki CAP-tuet tuotannosta tai jättää tietyt säädetyt enimmäismäärät edelleen sidotuksi tuotantoon.

Uudistuksen kohteena olevien CAP-tukien osuus Suomen maatalouden tukipotista oli noin 27 % vuonna 2005. Uudistettava EU-tuki vastaa siten vajaata 13 % Suomen maatalouden kokonaistuotosta.

Lue aiheesta lisää julkaisusta: Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) 2006. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2006. 94 s. Hinta 20 euroa.
Tilaukset: puh. (09) 5608 6307,
teija.johansson-laitio@mtt.fi

